

GÜNÜN AKTUALİTESİ

M emleketine bağlı bu- lunmak, milletine a- şık olmak insan için en güzel bir meziyettir. Bu nun için suurlu bilgi sahibi olmak ve atavik taraflar taşımak kâfi gelir. Yurd muzun en mümeyyiz evlat larına, milliyetçi dedikleri mize bunlar arasında rast- lanır. Bu gibi kimseler için bu arada kendi dillerine, dinlerine, tarihlerine ve sa- n'atlarına nüfuz ettikçe bü- tün maddî ve mânevî de- ğerleri daha vazgeçilmez bir surette korumaktan, zaman dan en iyi bir şekilde isti- fade etmekten daha tabii başka bir şey mevcut değil dir.

Ama bilgiden ve sağ du-
yudan, milli terbiyeden yok-
sun olanların, uyanık bu-
lunmayanların, tıpkı Kadı
Burhaneddin Divânı'nın baş-
ına geldiği şekilde mesela
insan, kültür ve san'at de-
ğerlerinin daima kay bina
ve mahvına sebebiyet ver-
dikleri görülmüştür. Şimdi bu
mevzuda aynı zamanda ib-
ret olmak üzere bir kaç mi-
sâl veririken ilkin şu Kadı
Burhaneddin Divânı'nın na-
sıl elden çıktığının acı hi-
kâyesi üzerinde durmaya
çalışalım:

14 üncü asırda yaşamış;
sırasıyla katıldığı, vezirliğe,
atabeyliğe ve en nihayet hü-
kûmdarlığa yükselmiş Türk
şairi ve âlimi Kadı Burha-
neddin'in dünyada bir tek
nüshadan ibaret olan Divânı
nu bugün Londra'daki Bri-
tish Museum'da bulunmak-
tadır. Bu kıymetli eser, ma-
alesef XIX üncü asrın ikin-
ci yarısında İngiltere'nin İs-
tanbul'daki sefaret kâtiple-
rinden biri tarafından ele
geçirilmiş ve 1890 da Bri-
tish Museum'a satılmıştır.
Türk olarak eserimize sahip
olamadıktan başka, böylele-
ne bir Divânımızın nerede
olduğunu dahi bilmekten u-
zaklık Ancak bu asrın ilk
yıllarında Cenap Şahabed-
din Bey Londra'ya gittiği sı-
rada, bu arada British Mu-
seum'u gezecek olmuş. Bu-
rada kendisini Türk eserle-
rinin bulunduğu kısma gö-
türmüşler. Cenap Şahabeddin
Bey, cemâhurların içindeki
eserleri bir bir tetkik eder-
ken, bu esnada kapağında
mum lekesi olan ve cildinden
ben asilim diyen bir kitap
dikkatini çekmiş. Sonra da
öğrenmiş ki bu kitap, dün-
yada ikinci bir nüshası ol-

mayan Kadı Burhaneddin
Divânı'dır.

Ona kitabın Türkiye'den o-
raya nasıl geldiğini ve ka-
pağındaki mum lekesini söy-
le izah etmişler:

İstanbul'daki sefaret kâti-
bi İngiliz Kayseri dolayla-
rında dolaşmış Yanın-
dakilerle beraber bir akşam
üstü bir zaviyenin içini gör-
meye gitmişler. Orada bir
molla oturmuş dersini ya-
parmış. Önüne koyduğu
rahlenin bir tarafına yerleş-
tirdiği kitapların en üste
geleninin üstüne bir mum
dikilmiş. Onunla aydınlanır-
mış. Fakat mum eridikçe ki-
tabın kapağına akarmış İn-
giliz cenapları bir taraftan
sallanarak okuyan mollayı
uzaktan seyreyerken diğer
taraftan mumun müzeyyen
bir kitaba damlayışına mü-
temadiyen gözleri kayıyor-
muş. Derken Molla yabancı-
ların geldiğini farkedip a-
yağa kalktığı misafirleri a-
ğırlamak için telâş göster-
diği sırada kâtip İngiliz'in
gözleri hâlâ damlayan mu-
mun olduğu kitapta imiş.
Bizimki, İngilizin kitabı be-
ğendiğine hükmederek mu-
mu alarak eseri ona uzat-
mış. İngiliz şöyle bir karış-
tırınca kıymetli bir eser ol-
duğunu tahmin etmiş. fa-
kat renk vermemiş. Molla
hazretleri ise Divânın mev-
cudiyetinden habersiz. İn-
giliz beğendiyse kitabı ken-
disine hediye edebileceğini
söylüyormuş Hasılı sonun-
da İngiliz'den zorla üç al-
tın kabul etmiş. Kitap da
neticede British Museum'u
boylamış...

Demek ki bilgiden, uya-
nık olmaktan mahrumiyet
buradaki gibi bizi bir milli
değerli kaybetmeye mah-
kûm edebilmektedir
Türk Musikisi'nin "Kı-
sık Musikisi" "San'at Mu-
sikisi" diye anılan kolunun
daha yakın zamana kadar
Bizans'a, Yunan'a, Acem'e,
Arab'a sırf aşağılık duygu-
su taşıyan ve onu bilme-
yen içimizdeki kimseler ta-
rafından peşkeş çekildiği
henüz hatırlardadır. Çok

şükür şimdi bu tarzda saç-
malayanlar pek kalmadı. A-
ma yine de bazıları çıkı-
yor işte, Üstelik Millî Eği-
tim Bakanlığı'nın yayınları
arasında çıkan kitaplar me-
selâ "Hicaz Dörtlümüzü"
hâlâ tetrakord adı altında o-
na yabancılık tedâf ettire-
cek surette ele almak gay-
retkeşliğini gösteriyor

Bunlardan biri Türk Mu-
sikisinin bir koluna yaban-

Yazan:

**M. Cahit
ATASOY**

çılık ve küçüklük yük-
lemek kastıyla "Şark Musikisi",
"Doğu Musikisi", "Şar-
kı Musikisi" isimlerini kul-
lanıp durmaktadır. Yalnız
bir takım takdirlerle Halk
musikimizi yalnız öz mu-
sikimiz addetmektedir. Hal-
buki musikiden zerre kadar
nasibi olmayan böyle bir
kimse'nin bölücülük yap-
mak, kıymetleri yıpratmak
ve neticede Türk san'atına
en büyük kötülükte bulun-
mak suretiyle telâfi edileme-
yecek zararlara sebebiyet
verdiği unutulmamalıdır. Mu-
sikî bakımından tamamen
ilgisiz, saldırgan bir insan-
dan da daha başka türü
bir şey gelmez elbette. Bu
gibilerin mevcudiyeti mem-
leketimiz için çok hazardous
Şu bilgisizlere bakınız Me-
selâ başında musikî bilme-
diği halde ona dair yazın-
bilen ve başkasının gözün-
de, çöp bulmaya kalkan şah-
sın paragrafı şöyledir:
"Çünkü, dünyada, opera-
müzikli piyes çevirmek ayrı
bir uzmanlık isteyen işti...
Hem müzik, hem iyi yaban-
cı dil, hem iyi Türkçe bi-
lenler "opera"nın müzik ve
söz harflerini uydurabilirler
di." Hiç söz harflerinin mü-

ziğe uydurulması diye bir
şey olur mu Allahakına?
Böyle yazmak cehalet değil
de nedir? Opera'da olsun,
diğer sözlü bestelerde ol-
sun metnin veya güftenin
besteye taksiminde birim
hecedir Burada bu işi ya-
panların incelelikle dikkat e-
deceği şey hecenin uzunluk
kısalığı, hecelerin kelimede
vurguyu taşıyıp taşımadığı
sözü ancak bir bilgisizin mü-
zik bilmeyenin ifadesi olur.
Maalesef işte bu şekilde mu-
sikiden haberi olmayan şim-
di de kalkmış Türkülerin
bestecisi olmaz diyorlar. Hal-
buki her türkünün muhak-
kak bir sahibi vardır. İster
Türkü, ister uzun hava, ha-
sılı Halk musikimiz gelik-
leriyle yapılmış (yakılmış)
her beste türküdür, uzun
havadır, ilh.

Burada yalnız şu vardır.
Türk Halkının arasından
doğup da sahipleri biline-
meyen Halk Edebiyatı, Halk
dili, Halk Musikisi ürünle-
riyle halk inanışları, hura-
feleri ve adetleri gibi bel-
gelerin yok olmadan olduk-
ları gibi tesbiti en mühim
vazifelerimizden biridir. Bu
iş müzeyyen, millî musikî
kütüphanesine, arşivlere, sa-
n'atkarlara, bütün Türk
halkının önüne getirilinceye
kadar bir anlayışı, çalışma-
yı icap ettirir. İşte buna
folklor, folklor çalışması ilh.
diyoruz. Eserin bulunduğu
yerden yukarda saydığımız
zemin ve ellerine geçtikten
sonra genel olarak folklorun
vazifesi bitmiş sayılır. Bun-
dan sonra Sosyologlar, mü-
zisyenler, Edebiyatçılar, ilh
malzemeleri değerlendirirler.
Yoksa bir musikîşinas ister
sahibi olsun ister olmasın
bir Türkü Türküseye (Türkü-
lerin bestecisi olmaz) yani
belli değil diye türküyü hiç
Türktüden saymaz olur mu?
Bu hususta şunu da söyleye-
lim: Geçenlerde İstanbul
Operası Müdürlüğü nakletti. Si-
vas'ın Zara kazasında Zara-
lı Halî diye bir âşık varmış.
Bilhassa annesi muhtelif o-
laylar üzerine veya hislend-
ği zaman bir Türkü (yaka-
mış yaparmış. Zaralı Halî
de annesinin bu türkülerini
halk musikimü dünyasını
sürermiş Annesine ait herha-
ki bir Türküyü ıcrâ eden
san'atkarın veya topluluğun
da Zaralı Halî'den alınan di-
ye bunu takdim ettiğini çok
duymuşuzdur

Sözü bağlarken buraya
dar verdiğimiz misallerle
demek istediğimiz şudur:
meden lâf etmek kötü
dir. İnsan kaç yapayım
ken göz çıkarabilir. M
değerlerimiz üstünde titir
bilmek için çok bilmeye,